

Nr 57.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående årligt understöd åt dispositionsbiträdet vid postkontoret i Bollnäs Nathalia Lovisa Forssell; given Stockholms slott den 6 februari 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att dispositionsbiträdet vid postkontoret i Bollnäs Nathalia Lovisa Forssell må från och med månaden näst efter den, under vilken hon erhåller entledigande från sin anställning i postverket, dock tidigast från och med den 1 september 1920, äga att under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av 1,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. Holmquist.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 februari
1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Holmquist anförde:

I skrivelse den 19 december 1919 har generalpoststyrelsen gjort framställning om understöd åt dispositionsbiträdet vid postkontoret i Bollnäs Nathalia Lovisa Forssell.

Med dispositionsbiträde förstås en person, som av postmästare anställts såsom biträde vid postkontor med avlöning av ett till postmästarens disposition för sådant ändamål anvisat anslag.

*Generalpost-
styrelsen.*

Generalpoststyrelsen har i sin ifrågavarande skrivelse anført följande:

»Fröken Forssell är född den 5 augusti 1860 och har alltsedan år 1896 varit anställd såsom dispositionsbiträde vid postkontoret i Bollnäs. Före denna

sin anställning har emellertid fröken Forssell, enligt egen uppgift, anlitats till liknande tjänstgöring vid postkontoret i Karlshamn åren 1884—1890 under sammanlagt sex år. Enär dåvarande postmästare i Karlshamn är avliden, har generalpoststyrelsen icke kunnat kontrollera denna uppgift, vars riktighet generalpoststyrelsen dock icke har anledning att betvivla. Nuvarande postmästaren i Karlshamn har vittordat, att fröken Forssell åtminstone vid tiden omkring 1887—1888 varit anställd såsom dispositionsbiträde vid sistnämnda postkontor.

Under den tid, fröken Forssell varit anställd vid postkontoret i Bollnäs, har hon under sammanlagt 3 år 4 månader 11 dagar uppehållit förordnande såsom extra biträde och postexpeditör. I egenskap av dispositionsbiträde bestrider hon tjänstgöring i samma omfattning som vid postkontoret anställd personal av postexpeditörs grad, eller cirka 7 timmar per dag.

Frökens Forssells ersättning såsom dispositionsbiträde i Bollnäs utgjorde ursprungligen 720 kronor för år och har sedermera under nedannämnda tidsperioder utgått med följande årsbelopp, nämligen:

från och med $\frac{1}{5}$ 1907 till och med $\frac{31}{8}$ 1917	kr. 900:—
» » » $\frac{1}{9}$ 1917 » » » $\frac{31}{12}$ 1917	» 1,200:—
» » » $\frac{1}{1}$ 1918 » » » $\frac{30}{6}$ 1918	» 1,500:—
» » » $\frac{1}{7}$ 1918	» 1,500:— jämte

dyrtidstillägg med 375 kronor för år. Från och med den 1 oktober 1919 har dyrtidstillägget höjts, så att sammanlagda ersättningen från sistnämnda tid utgår med 2,280 kronor för år.

Då fröken Forssell den 5 augusti 1920 uppnår 60 år, har hon på sätt ovan angivits tjänstgjort vid postverket över 30 år. Under denna tid har hon emellertid varit tjänstledig på grund av sjukdom sammanlagt 4 år.

Fröken Forssell har städe med gott vitsord bestritt henne åliggande göromål. Hennes arbetsförmåga är numera nedsatt på grund av sjukdom. Hon lider bland annat av en öronåkomma, som hon anser sig hava ådragit sig under tjänstgöring. Provinsialläkaren Gustaf Ingeson, Leksand, har i bifogade intyg uttalat, att denna öronsjukdom tydligen påskyndats och förvärrats av upprepade anfall av snuva, som fröken Forssell säkerligen ådragit sig under tjänstgöring å postkontoret.

Med hänsyn till den långa tid fröken Forssell ägnat sina krafter åt postverket anser generalpoststyrelsen billigt, att hon, som för sitt uppehälle är utslutande hänvisad till den inkomst, hon uppbar från postverket, icke på sin ålderdom, då hon ej längre kan arbeta för sitt uppehälle, lämnas utan medel till sin försörjning. Styrelsen finner sig därför böra tillstyrka, att ett årligt understöd efter hennes entledigande från innehavande befattning varder henne tilldelat.

I liknande tidigare fall har understöd fastställts till omkring två tredjedelar av det till vederbörande senast utgående årsarvode. Så har 1912 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t tilldelat dispositionsbiträdet, änkefru Josefine Bernhardina Karolina Lindqvist ett årligt understöd av 700 kronor, motsvarande två tredjedelar av hennes senaste arvode. I förevarande fall skulle understödet med samma beräkningsgrund utgöra 1,000 kronor, varå givetvis borde utgå dyrtidstillägg, därest sådant kommer att i fortsättningen beviljas pensionärer och med dem likställda understödstagare.»

Med stöd av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att dispositionsbiträdet Forssell finge, från och med månaden näst efter den, under vilken hon kan varda entledigad från sin befattning vid postverket, dock tidigast från och med den 1 september 1920, åtnjuta att årligt understöd av 1,000 kronor, att utgå av postverkets pensionsstat.

Vid skrivelsen finnes fogat följande läkarintyg:

»Att Fröken Nathalia Forssell för omkring 8 år sedan i Bollnäs av mig en längre tid behandlades för progredient åkomma i mellan- och inneröröronen (otoscleros) åtföljd av tilltagande nedsättning av hörseln och att denna sjukdomsprocess i öronen tydligen påskyndades och förvärrades av upprepade anfall av snuva (nasal- och retronasalkatarr), som Fröken Forssell säkerligen ådrog sig under tjänstgöring å postkontoret, intygas på heder och samvete.

Leksand den 8 september 1919.

Gustaf Ingesson.

Provinsialläkare.»

Statskon-
toret.

Till följd av remiss har statskontoret den 19 januari 1920 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført följande:

»Med hänsyn till vad generalpoststyrelsen i ärendet meddelat och anført anser statskontoret goda skäl föreligga att av postmedlen bereda ålderdomsunderstöd efter avgången ur postverkets tjänst åt dispositionsbiträdet Forssell; och har statskontoret beträffande generalpoststyrelsens förslag icke i annat avseende något att erinra än beträffande det föreslagna understödsbeloppet. Fröken Forssell, som nu uppbär ett årsarvode av 1,500 kronor och dyrtidstillägg därtill med 780 kronor för år räknat, skulle enligt föreliggande förslag erhålla ålderdomsunderstöd å 1,000 kronor årligen, vartill skulle komma dyrtidstillägg, därest sådant kommer att i fortsättningen beviljas pensionärer och med dem likställda understödstagare. Med tillämpning av de grunder för dyrtidstillägg åt pensionärer, som varit under år 1919 gällande, skulle dyrtidstillägget å en pension av 1,000 kronor hava utgått med 960 kronor, vadan understödet i dess helhet skulle hava utgjort 1,960 kronor. Detta belopp synes icke stå i riktigt förhållande till det arvode med dyrtidstillägg, tillhoppa 2,280 kronor, som fröken Forssell nu åtnjuter. Det föreslagna understödsbeloppet måste därför anses vara för högt, beroende på att till grund för understödsbeloppets beräkning lagts det nuvarande fasta arvodet 1,500 kronor, ehuru i detsamma måste anses ingå även av dyrtiden föranledd förhöjning. Arvodet, som ända till den 1 september 1917 icke överstigit 900 kronor, höjdes därefter först till 1,200 kronor och med ingången av år 1918 till 1,500 kronor. Enligt statskontorets mening måste en del av denna höjning och åtminstone ökningen från 1,200 till 1,500 kronor anses vara föranledd av den rådande dyrtiden. Vid sådant förhållande och då dyrtidstillägg icke bör läggas till grund för beräkning av pension eller understöd, så länge sådan förmån är förenad med rätt att därå beräkna av dyrtiden föranlett tillägg, synes icke högre belopp än 1.200 kronor böra läggas till grund för understödets beräknande i detta

fall. Då statskontoret i likhet med generalpoststyrelsen anser, att $\frac{2}{3}$ av grundbeloppet böra i detta som i andra dylika fall utgå i understöd, bör understödsbeloppet åt fröken Forssell enligt statskontorets mening bestämmas till 800 kronor. Med tillämpning av de under år 1919 gällande grunder för dyrtidstillägg åt pensionärer skulle understödet i dess helhet hava utgjort 1,664 kronor.»

I likhet med ämbetsverken anser jag dispositionsbiträdet Forssell böra med hänsyn till sin långvariga och väl vitsordade tjänstgöring vid postverket komma i åtnjutande av skäligt understöd efter sin avgång ur tjänsten. I tidigare liknande fall har, såsom generalpoststyrelsen erinrar, understödets belopp ansetts böra utgöra två tredjedelar av tjänstnehavarens senaste arvode. Mot den ifrågasatta tillämpningen av samma princip i förevarande fall har emellertid statskontoret anfört, att åtminstone den löneförbättring från 1,200 till 1,500 kronor, som från och med den 1 januari 1918 kommit fröken Forssell till del, varit föranledd av dyrtiden, och att, då dyrtidstillägg icke bör läggas till grund för beräkning av pension eller understöd, så länge sådan förmån är förenad med rätt att därå beräkna av dyrtiden föranlett tillägg, högre belopp än 1,200 kronor icke bör enligt statskontorets mening läggas till grund för understödets beräkning.

Departementschefen.

Enligt vad jag från generalpoststyrelsen inhämtat har fröken Forssell icke ansetts berättigad till vanligt dyrtidstillägg. Omförmälda löneförbättring av 300 kronor har emellertid icke varit avsedd att utgöra ersättning därför utan utgjort av hennes långvariga anställning och arbetets art påkallad förhöjning av grundlönen. Det skulle därför enligt generalpoststyrelsens uppfattning icke kunna ifrågakomma att sänka hennes avlöning under 1,500 kronor även om densamma kunde utmätas utan hänsyn till dyrtiden. Den del av hennes nuvarande avlöning, som överstiger sistnämnda belopp, kan däremot enligt styrelsens mening anses motsvara dyrtidstillägg.

Vid nu angivna förhållande anser jag hinder icke möta för beviljande av understöd med av generalpoststyrelsen föreslaget belopp. I fråga om tiden för dess utgående ansluter jag mig till styrelsens förslag.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att dispositionsbiträdet vid postkontoret i Bollnäs Nathalia Lovisa Forssell må från och med månaden näst efter den, under vilken hon erhåller entledigande från sin anställning i postverket, dock tidigast från och med den 1 september 1920, äga att under sin återstå-

Kungl. Maj:ts proposition nr 57.

ende livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av 1,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.